

Kúria

végzése

Az ügy száma: Bhar.III.701/2021/8.

A határozat szintje: harmadfok

A tanács tagjai: Dr. Bartkó Levente, a tanács elnöke

Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró

Molnár Ferencné dr., bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: nyilvános ülés

Az ülés napja: 2021. október 26.

Az ügy tárgya: jogellenes fogvatartás büntette

Terhelt(ek): rendőr főtörzsőrmester I. rendű

címzetes rendőr főtörzszászlós II. rendű

Első fok: Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa, 43.Kb.35/2020/15.,

ítélet, tárgyalás, 2020. november 23.

Másodfok: Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa, 6.Kbf.3/2021/15.,

ítélet, nyilvános ülés, 2021. április 30.

A fellebbezés előterjesztője: pótmagánvádló

a pótmagánvádló jogi képviselője

A fellebbezés iránya: az I. rendű és a II. rendű vádlott terhére

Rendelkező rész

A Kúria a jogellenes fogvatartás büntette miatt a rendőr főtörzsőrmester és társa ellen folyamatban lévő büntetőügyben a pótmagánvádló és jogi képviselője által bejelentett másodfellebbezéseket elbírálv a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.3/2021/15. számú ítéletét a rendőr főtörzsőrmester I. rendű és a címzetes rendőr főtörzssászlós II. rendű vádlott tekintetében helybenhagyja.

Kötelezi a pótmagánvádlót a harmadfokú eljárásban felmerült 21.600 (huszonegyezer-hatszáz) forint bűnügyi költségnek az állam javára történő megfizetésére.

Indokolás

I.

[1] A pótmagánvádló 2018. július 10. napján – jogi képviselője útján – terjesztett elő vádindítványt a rendőr főtörzsőrmester I. rendű és a címzetes rendőr főtörzssászlós II. rendű vádlottal szemben jogellenes fogvatartás büntette [Btk. 304. § (1) bekezdés], szabálysértésre vonatkozó hamis vád vétsége [Btk. 269. § a) pont] és hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] miatt.

[2] A Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa a 2020. február 28. napján meghozott 43.Kb.106/2018/8. számú végzésével a vádindítványt elutasította.

[3] A végzéssel szemben a pótmagánvádló jelentett be fellebbezést a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 43.Kb.106/2018/8. számú végzésének hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása, a vádindítvány érdemi elbírálása érdekében. E

fellebbezésben a pótmagánvádló már nem kérte a vádlottak felelősségre vonását hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás büntette miatt.

[4] A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság a 2020. július 16. napján meghozott 6.Kbkf.10.018/2020/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság vádindítványt elutasító végzését hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a Btk. 304. § (1) bekezdésében meghatározott jogellenes fogvatartás büntette miatt emelt vád tekintetében az eljárás lefolytatására utasította.

[5] A Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa a 2020. november 23. napján meghozott 43.Kb.35/2020/15. számú ítéletével bűnösnek mondta ki a rendőr főtörzsőrmester I. rendű és a címzetes rendőr főtörzssászlós II. rendű vádlottat jogellenes fogvatartás büntetében [Btk. 304. § (1) bekezdés], ezért mindkét vádlottat megrovásban részesítette, és kötelezte fejenként 129.600 forint bűnügyi költség megfizetésére.

[6] Védelmi fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság a 2021. április 30. napján kihirdetett 6.Kbf.3/2021/15. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a rendőr főtörzsőrmester I. rendű és a címzetes rendőr főtörzssászlós II. rendű vádlottat a jogellenes fogvatartás büntette [Btk. 304. § (1) bekezdés] miatt emelt vád alól a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján bűncselekmény hiányában felmentette. Kötelezte a pótmagánvádlót az első- és a másodfokú eljárásban felmerült 271.200 forint bűnügyi költség megfizetésére.

[7] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészítette és helyesbítette. A Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja alapján a tényállásból mellőzte azokat a mondatokat, illetve mondatrészeket, amelyek nem tényekre vonatkoznak, hanem a bíróság értékelő tevékenységét jelenítik meg, ugyanakkor a tényállást az elsőfokú ítélet 5. oldal utolsó előtti bekezdésében kiegészítette azzal a mondattal, hogy „A vádlottak a szolgálati gépjármű mellett ruházátvizsgálatot tartottak, melynek során a pótmagánvádló zsebeit kipakoltatták, de személyazonosság igazolására alkalmas okirat nem került elő.”.

[8] A másodfokú bíróság az általa kiegészített és helyesbített, a felülbírálat során irányadó tényállás alapján az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérő következtetést vont le a vádlottak bűnösségére vonatkozóan.

[9] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen abból indult ki, hogy a pótmagánvádló jogosan lépett fel a lakossági érdekek védelme érdekében, így a vele szemben alkalmazott rendőri intézkedés, az igazoltatás és az előállítás csak jogszerűtlen lehetett. Vizsgálata során az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a fogvatartás jogszerűsége a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) és a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezései alapján vizsgálendő, és nem abból a szempontból, hogy a pótmagánvádló cselekménye jogos önhatalomként értékelendő-e.

[10] A másodfokú bíróság megállapította, hogy a lakossági, illetve önkormányzati bejelentések alapján helyszínre érkező, és ott a pótmagánvádló jogellenes állapotot éppen

megszüntető cselekményét észlelő vádlottaknak az Rtv. 13. § (1) bekezdése alapján intézkedési kötelezettségük állt fenn. Ezt az intézkedést logikusan a pótmagánvádlóval szemben kezdeményezték figyelemmel arra, hogy magatartását szabálysértésként azonosították. Intézkedésük során eleget tettek az Rtv. 20. § (1) bekezdés a) pontjában írt követelménynek, egyenruhában voltak és azonosító jelvényt viseltek.

[11] A másodfokú bíróság hivatkozott az Rtv. 19. § (1) bekezdésében, az Rtv. 29. § (8) bekezdésében és a Szolgálati Szabályzat 25. § (2) bekezdésében foglaltakra.

[12] Mindezek alapján a másodfokú bíróság álláspontja szerint a pótmagánvádló előállítására törvényes jogcím alapján, az Rtv. 33. § (2) bekezdése szerint került sor.

II.

[13] A másodfokú ítélettel szemben a pótmagánvádló jogi képviselője jelentett be másodfellebbezést a pótmagánvádló nevében is, a másodfokú nyilvános ülésen a vádlottak bűnösségének megállapítása és velük szemben intézkedés alkalmazása végett.

[14] A Be. 810. § (2) bekezdése szerint a másodfokú bíróság ügydöntő határozata ellen a pótmagánvádló és – a pótmagánvádló hozzájárulásával – jogi képviselője fellebbezésre jogosult a harmadfokú bírósághoz.

[15] A 6.Kbf.3/2021/15. számú jegyzőkönyv 5. oldala szerint a jogorvoslati jogosultságra való kioktatást követően a pótmagánvádló jogi képviselője akként nyilatkozott, hogy „Fellebbezést jelentünk be a vádlottak bűnösségének megállapítására és intézkedés megállapítása végett.”. A jegyzőkönyvből kitűnik, hogy e nyilatkozat megtételekor a pótmagánvádló is jelen volt a nyilvános ülésen.

[16] A nyilvános ülésen jelen lévő és a jogi képviselője által többes számban tett nyilatkozatot ismerő pótmagánvádló nem tett olyan nyilatkozatot, illetve nem tanúsított arra utaló aktív magatartást, hogy szándéka ellen ható, vagy kizárólag a jogi képviselője önálló eljárási cselekménye lenne a vádlottak felmentéséről szóló ítélet elleni fellebbezés.

[17] Ekként a pótmagánvádló jogi képviselője által bejelentett fellebbezés a pótmagánvádló és a jogi képviselője által bejelentett másodfellebbezés.

[18] A másodfellebbezés írásbeli indokolásában a pótmagánvádló és jogi képviselője a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.3/2021/15. számú ítéletének – az elsőfokú bíróság által megállapított – tényállást érintő kiegészítését és helyesbítését, illetve a másodfokú bíróság jogi álláspontját is támadta.

[19] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás helyesbítésével kapcsolatban kifogásolták, hogy a másodfokú bíróság tévesen hivatkozott az általa módosított szövegrészre tekintettel arra, hogy a pótmagánvádló és a jogi képviselője szerint az elsőfokú ítélet 5. oldalának nincsen harmadik bekezdése, holott a másodfokú bíróság ezt a harmadik bekezdést mellőzte az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásból. Emellett ugyancsak tévedett a másodfokú bíróság, amikor az elsőfokú ítélet 5. oldal második bekezdéséből mellőzte az „anélkül” szóval kezdődő mondatrészeket figyelemmel arra, hogy azok – helyesen – nem ott találhatók.

[20] Álláspontjuk szerint indokolatlan, hogy a másodfokú bíróság részbeni megalapozatlanságra hivatkozva a folyamatában megtörténteket rögzítő elsőfokú ítéletben megállapított tényállásból e részeket mellőzte.

[21] Ugyancsak téves, ahogyan a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészítette. Indokolásuk szerint ezzel egy önmagával ellentétes ténymegállapítást illesztett a másodfokú bíróság a tényállásba, mert ha a vádlottak végeztek ruházátátvizsgálást, akkor a saját ruházatából a vádlott már nem pakolhatta ki a nála lévő tárgyakat.

[22] A másodfokú bíróság a tényállásból lényeges, a helyszínen megtörtént részeket mellőzött, és éppen e tevékenysége folytán vált a tényállás hiányossá. A tényállásból kirekesztett részek ugyanis azt a folyamatot tartalmazzák, amely alapján az előállítás történt. E folyamatból lehet arra következtetni, hogy mi volt a sértett előállításának konkrét oka.

[23] A pótmagánvádló és a jogi képviselője álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az általa megállapított tényállás alapján okszerű következtetést vont a vádlottak bűnösségére, vizsgálva az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat vonatkozó rendelkezéseit.

[24] Kifejtették, hogy a vádlottak helyszínre érkezésekor a pótmagánvádló éppen megszüntette a munkálatok akadályozását. Emiatt a pótmagánvádló közrendet sértő cselekményét abbagyottnak kellett tekinteni, így a vádlottaknak már nem állt fenn az Rtv. 13. § (1) bekezdése szerinti intézkedési kötelezettsége, a helyszínen nem észlelhetek semmilyen jogellenes magatartást.

[25] A pótmagánvádló és a jogi képviselője álláspontja szerint az objektív tények alapján elfogadhatatlan a másodfokú bíróság érvelése, mely szerint a pótmagánvádló vélt szabálysértése, jogellenes cselekménye miatt fogatosítottak vele szemben igazoltatást. Indokolásuk szerint ugyanis akkor lehet vélelmezni egy magatartás jogellenességét, ha valaki, például az intézkedő rendőr azt látja megvalósulni, vagy a jogsértő állapot még fennáll. Mivel azonban a pótmagánvádló még a másodfokú bíróság álláspontja szerint is megszüntette a jogellenes magatartását és ezt a rendőrök is látták, a helyszínen nem volt rendőri intézkedésre alapot adó ok.

[26] Hivatkoztak arra, hogy a bilincs alkalmazásával végrehajtott előállításának valójában nem a pótmagánvádló jogellenes magatartása volt az oka, hanem a vádlottak a provokatív magatartása miatt állították elő. A bilincs alkalmazására nem volt semmilyen törvényes

indok, az sem tekinthető annak, ha valaki provokatívan viselkedik és a kezét előrenyújtva jelzi, hogy állítsák elő.

[27] A pótmagánvádló és a jogi képviselője kifogásolta továbbá a másodfokú bíróság által tett azon megállapítást, hogy a pótmagánvádló kifejezetten nem tagadta meg a személyazonosságának igazolását, azonban az erre irányuló rendőri felszólításnak nem kívánt eleget tenni. Az ítéletből nem állapítható meg, hogy ezt a megállapítást milyen tényre alapította a másodfokú bíróság. A rendőrökkel történő együttműködés hiánya önmagában nem lehet sem az előállítás, sem a bilincs alkalmazásának jogos indoka.

[28] Mindezek alapján indítványozták, hogy a Kúria a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.3/2021/15. számú ítéletét akként változtassa meg, hogy az I. rendű vádlottat és a II. rendű vádlottat mondja ki bűnösnek a Btk. 304. § (1) bekezdésében meghatározott jogellenes fogvatartás büntetében, és a vádlottakat részesítse megrovásban. Indítványozta továbbá, hogy a Kúria kötelezze a vádlottakat fejenként 135.000 forint első- és másodfokú eljárásban felmerült, valamint a harmadfokú eljárásban felmerülő bünygyi költség megfizetésére.

III.

[29] A Kúria a másodfellebbezéseket a Be. 787. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Be. 620. § (1) bekezdés zárófordulata szerint nyilvános ülésen bírálta el.

[30] A nyilvános ülésen a perbeszédében a pótmagánvádló jogi képviselője a fellebbezés írásban benyújtott indokolásában írtakkal egyezően szólalt fel. Kifejtette, hogy a vádlottak kellő alappal nem gondolhatták, hogy intézkedési kötelezettségük keletkezett. Az elsőfokú bíróság álláspontjával egyetértve utalt arra, hogy az előállítást a szabálysértés elkövetésének elméleti lehetősége nem alapozza meg. Hivatkozott arra, hogy az Rtv. szerint az igazolást megtagadó személy valóban előállítható, ez azonban nem kötelező, a törvény ugyanis mérlegelési lehetőséget biztosít az intézkedő rendőröknek. Kifejtette, hogy az előállítás szabálysértés alapos gyanúja miatt csak akkor törvényes, ha intézkedés történik a szabálysértési eljárás azonnali lefolytatására is, azonban a vádlottak a szabálysértés elbírálása iránt semmilyen intézkedést nem tettek, ezért az erre alapított előállítás törvénysértő volt. Sérrelmezte a másodfokú bíróság tényállást javító tevékenységét, álláspontja szerint a tényállás nem volt megalapozatlan, így nem volt szükséges kiegészíteni, amelynek eredményeként a másodfokú bíróság egy irreleváns tényt rögzített a tényállásban. Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság jelentőséget tulajdonított a pótmagánvádló együttműködése hiányának, ezzel kapcsolatban kifejtette, hogy együttműködni csak azzal lehet, aki maga is együttműködő, jelen ügyben azonban a vádlottak nem voltak azok.

[31] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.3/2021/15. számú ítéletét a Be. 606. § (1) bekezdése alapján változtassa meg, és a felmentett vádlottakat mondja ki bűnösnek a Btk. 304. § (1) bekezdése szerinti jogellenes fogvatartás büntetében.

[32] Az I. rendű és a II. rendű vádlottak védői a nyilvános ülésen a másodfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozták.

IV.

[33] A pótmagánvádló és a jogi képviselője által bejelentett fellebbezés a következők szerint nem alapos.

[34] A (másod)fellebbezés alapján harmadfokú eljárásnak van helye. Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés jogát a pótmagánvádas eljárásban a Be. 809. § (1) bekezdése és a Be. 787. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Be. 579. § (1) bekezdése általánosságban – a Be. 580. §-ában foglalt szűk körű kivételekkel, további feltétel előírása nélkül – biztosítja. Ezzel szemben a Be. 810. § (2) bekezdése és a Be. 615. § (1) bekezdése a másodfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés lehetőségét kizárólag a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntése esetén biztosítja.

[35] A jogorvoslati, felülbírálati és a döntési jogkör összefügg. A jogorvoslat terjedelmének korlátozottsága kihat a felülbírálat terjedelmére, és maga után vonja a döntési jogkör meghatározottságát. Ugyanakkor a döntési jogkör fogalmilag nem lehetséges felülbírálati jogkör nélkül. Mindez a következőket jelenti.

[36] A Be. 615. § (1) és (2) bekezdése meghatározza a másodfellebbezés törvényi okát, a (3) bekezdés pedig a másodfellebbezés törvényi jogát.

[37] A Be. 615. § (1) bekezdése szerint a másodfokú ítélet ellen (másod)fellebbezésnek van helye, ha a másodfokú bíróság döntése az elsőfokú bíróságéval ellentétes.

[38] A 615. § (2) bekezdése szerint ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság

b) az elsőfokon elítélt vádlottat felmentette.

[39] Az ellentétes rendelkezés mint a másodfellebbezés törvényi okának rendeltetése nyilvánvalóan az, hogy lehetőség nyíljon az ellentétet, illetve eltérést eldöntő – így az első bűnösségmegállapítás, illetve a felmentés ellenében igénybe vehető – új eljárási fokra.

[40] A hatályos Be. ehhez a korábbi eljárási törvényben is meglévő feltételhez hozzárendelte, hogy nem önmagában az eltérés, ellentét (objektíve), hanem annak sérelmezése (szubjektíve) adja ki együtt a harmadfokú eljárás megnyitását.

[41] Utóbbiról rendelkezik a Be. 615. § (3) bekezdése, ami a másodfellebbezés törvényi joga, s ehhez kötődik a felülbírálat Be. 618. § szerinti szabályozása.

[42] Ennek lényege, hogy az ellentétes döntés elengedhetetlen, de nem eleve, feltétlen (hivatalból), hanem csak akkor jelent harmadfokú eljárásra jogot, ha az ilyen, avagy azzal összefüggő rendelkezést a jogosult sérelmezi. Tehát nem automatikusan van helye harmadfokú eljárásnak, hanem csak akkor, ha a jogosult a törvény adta jogával élve valamely törvényi okból sérelmezi a másodfokú határozatot.

[43] A Be. 810. § (3) és (4) bekezdése alapján a pótmagánvádló kizárólag a vádlott terhére, és amennyiben az elsőfokú ügydöntő határozat ellen a vádlott terhére nem fellebbezett, úgy a másodfokú ügydöntő határozat ellen csak a vádlott felmentése (eljárás megszüntetése) miatt fellebbezhet.

[44] A harmadfok törvényi oka, valamint törvényi joga egyaránt biztosított jelen ügyben, és ezzel a joggal a pótmagánvádló és a jogi képviselője élt is.

[45] A pótmagánvádló és jogi képviselője joghatályos fellebbezése alapján a Kúria – első körben – a Be. 618. § (1) és (2) bekezdése szerinti terjedelemben felülbírált a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárást.

[46] A felülbírálat tárgya értelemszerűen és főszabályként először az eljárási szabályok – azon belül a feltétlen, majd az ún. relatív hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabályok – megtartása, ezt követően pedig a tényállás megalapozottsága.

[47] Mindezek előre bocsátásával (és sorrendjében) a Kúria a felülbírálat során nem észlelt olyan – a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti – eljárási szabálysértést, amely feltétlen hatályon kívül helyezési okot képez, az ügy érdemi elbírálását kizárná [Be. 625. § (1) bekezdés és (2) bekezdés]. Ilyenre egyébként a felek nem is hivatkoztak.

[48] Az első- és a másodfokú bíróság az eljárást a perjogi szabályokat betartva folytatta le.

[49] A felülbírálat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállása megalapozott-e.

[50] A harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra, ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott vagy az iratok alapján azzá tehető, ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető (Be. 619. §).

[51] A harmadfokú bíróság e körben értelemszerűen azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által – az általa tett kiegészítésekkel és helyesbítésekkel – irányadónak tartott tényállás megalapozott-e. Ezalatt értendő – az elsőfokú ítélettel megállapított és a másodfokú bíróság által módosítás nélkül is – a megalapozottnak tartott tényállás, valamint a másodfokú bíróság általi módosítás.

[52] Főszabályként a másodfokú bíróság a határozatát az elsőfokú ítélettel megállapított tényállásra alapítja [Be. 519. § (1) bekezdés].

[53] Ugyanakkor a másodfokú bíróságnak lehetősége van arra, hogy

– a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, vagy

– eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján határozzon (Be. 593. §).

[54] Ennek elsődleges és általános feltétele, hogy a tényállás nem megalapozott, ezért e kérdésben a bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját. Ha a tényállás részben megalapozatlan, akkor van szó

– kiegészítésről (ami a hiányzó ténymegállapítás pótlása),

– vagy helyesbítésről (ami a meglévő ténymegállapítás módosítása, mellőzése).

[55] Ez történhet az iratok tartalma, ténybeli következtetés vagy bizonyításfelvétel útján. Viszont a kiegészítés, helyesbítés csak a meglévő tényállásba illeszkedő ténymegállapítást eredményezhet, attól eltérőt nem.

[56] Az eltérő tényállás megállapításának szintén alapvető feltétele, hogy maga a tényállás megalapozatlan legyen. Az eltérő tényállás megállapítására vonatkozó törvényi lehetőség magában foglalja a bizonyítékok eltérő értékelését, a teljes felülmérlegelést. Eltérő tényállás pedig a 2021. január 1. napjától hatályos Be.-módosítást megelőzően is megállapítható volt az iratok tartalma, ténybeli következtetés vagy bizonyításfelvétel útján, ha annak alapján a vádlott felmentésének vagy az eljárás megszüntetésének volt helye.

[57] Jelen ügyben a másodfokú bíróság azt rögzítette, hogy a tényállás részben megalapozatlan {6.Kbf.3/2021/15. számú ítélet 5. oldal [25] bekezdés}.

[58] A másodfokú bíróság az ügyben nyilvános ülést tartott, amelyen a részbeni megalapozatlanságot kiküszöbölendő a tényállást – iratok alapján – kiegészítette, továbbá a tényállásba nem tartozó részeket onnan mellőzte, és valójában részben eltérő tényállást állapított meg, mivel a bűnösség kérdésére is kiható változtatást eszközölt {6.Kbf.3/2021/15. számú ítélet 5. oldal [25] bekezdés}.

[59] Eltérő a tényállás, ha olyan lényeges elemében van eltérés, amely az ügy megítélését megfordíthatja.

[60] Ezt zárta le az a megállapítás, miszerint a tényállás a helyesbítésekkel, kiegészítésekkel a Be. 593. § (3) bekezdése alapján irányadó {6.Kbf.3/2021/15. számú ítélet 5. oldal [26] bekezdés}.

[61] A másodfokú bíróság az általa tett helyesbítésekkel és kiegészítésekkel megállapított tényállásból eltérő jogi következtetésre jutott.

[62] Ekként az egyik ítélet szerint a cselekmény bűncselekmény, a másik szerint viszont nem.

[63] A másodfokú ítélet felülbírálata kapcsán a kérdés, hogy a másodfokú bíróság megtehetette-e eljárásjogilag azt, amit tett, illetve helyesen tette-e azt, amit egyébként megtehetett.

[64] A másodfokú bíróság valóban helyesen állapította meg, hogy az elsőfokú ítélet részben megalapozatlan. Következésképpen törvényesen járt el akkor, amikor ennek korrekciója érdekében a megalapozatlan tényálláshoz nyúlt.

[65] Tehát megtehetette eljárásjogilag, amit tett, hiszen, ha nincs teljes megalapozatlanság, azt meg is kell tennie. Helytelen ténybeli alapokra helyezve nincs megnyugtató jogkövetkeztetés.

[66] Az iratoknak megfelelő, a rendelkezésre álló bizonyítékokon nyugvó megalapozott tényállás nélkül a büntetőjogi felelősség hiányára vonatkozó eltérő jogi értékelésnek nincs meg a ténybeli alapja.

[67] Ez valójában nem más, mint a megalapozott, valósághű tényállás iránti igény, mely alapján a megfelelő jogkövetkeztések levonhatók.

[68] A pótmagánvádló és jogi képviselője másodfellebbezése mind ténybeli, mind jogi kérdésben kifogásolta a másodfokú bíróság ítéletét. Ennek megfelelően a másodfokú bíróság ítélete részbeni megalapozatlanságának iratok tartalma alapján történő ténybeli javítását, ezt követően pedig az ennek megfelelő jogkövetkeztetés levonását indítványozta.

[69] Kétségtelen, hogy a Be. 619. § (3) bekezdése szerint, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan, akkor ennek korrekcióját, a tényállás kiegészítését, illetve helyesbítését a helyes tényállás megállapítása érdekében – miként a másodfokú bíróság – a harmadfokú bíróság is megteheti.

[70] A harmadfokú bíróság reformációs jogkörének nyilvánvaló korlátja, hogy a harmadfokú bírósági eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 619. § (2) bekezdés].

[71] Ekként a javítás kizárólag az első-, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján lehetséges.

[72] A Kúria a tényállás megalapozottságának vizsgálata során megállapította, hogy a másodfokú bíróság tényállást javító tevékenysége pontosan követhető volt, az erre vonatkozó és a bekezdések megjelölését vitató pótmagánvádlói kifogások alaptalanok voltak.

[73] A tényállás megalapozottságának vizsgálata során a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy a tényállás további kiegészítése szükséges, ezért a Be. 619. § (3) bekezdésére figyelemmel az iratok (okirati bizonyítékok) alapján az elsőfokú bíróság ítélete 6. oldal első bekezdését a tényállást követően azzal egészíti ki, hogy „a pótmagánvádló ellen 2017. május 9. napján személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelességek megszegése (igazolás megtagadása) szabálysértése és garázdaság szabálysértése miatt feljelentés megtételére került sor.” (nyomozati iratok 27. oldal, feljelentés szabálysértési ügyben).

[74] Ez a kiegészítés a másodfokú bíróság által megállapított tényállásba illeszkedő, attól nem eltérő.

[75] Ezen kiegészítéssel a másodfokú bíróság által ítélezése alapjául elfogadott tényállás megalapozott és irányadó volt a harmadfokú eljárásban is [Be. 619. § (1) bekezdés].

[76] Ezt követően az eldöntendő kérdés az irányadó tényállás szerinti vádlotti magatartás tényállásszerűsége, ami anyagi jogi kérdés.

[77] A jogellenes fogvatartás büntettét az a hivatalos személy követi el, aki eljárása során más személyi szabadságától jogellenesen megfoszt (Btk. 304. §).

[78] A törvényi tényállás rendelkezéséből adódóan megvalósulásának négy konjunktív feltétele van: – az elkövetőnek hivatalos személynek kell lennie,

– a bűncselekmény csak az elkövető eljárása alatt történhet,

– az elkövetési magatartás a személyi szabadságtól való megfosztás,

– amelynek jogellenesnek kell lennie.

[79] Bármelyik feltétel hiánya esetén büntetőjogi felelősségre vonásnak nincs helye.

[80] Jelen ügyben kétségtelen, hogy mindkét vádlott hivatalos személy.

[81] A Btk. 459. § (1) bekezdés 11. pontja szerint hivatalos személy a központi államigazgatási szervnél közhatalmi feladatot ellátó vagy szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szerv rendeltetésszerű működéséhez tartozik.

[82] A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (2) bekezdés d) pontja és (5) bekezdés a)

pontja alapján a rendőrség központi államigazgatási szerv. A vádlottak hivatásos állományú rendőrök, akik járőrszolgálatot láttak el, a járőr tevékenysége pedig a rendőrség rendeltetésszerű működése körébe tartozik.

[83] A vádlottak a vád tárgyává tett cselekmény idején szolgálatban voltak, szolgálati feladatot láttak el. A pótmagánvádlóval szembeni intézkedés hivatalos eljárásuk alatt történt.

[84] A jogellenes fogvatartás elkövetési magatartása a személyi szabadságtól megfosztás. Ez a mozgási, helyváltoztatási lehetőség hatalmi rendelkezés alapján történő, kikényszeríthető megszüntetését jelenti.

[85] Jelen ügyben a személyi szabadságtól való megfosztás is megvalósult, ugyanis a vádlottak a pótmagánvádlóval szemben bilincset alkalmazva őt a rendőrségre előállították. Az előállítás korlátozta a pótmagánvádlót abban, hogy mozgási, helyváltoztatási jogát gyakorolja.

[86] A jogellenes fogvatartás megállapításának három feltétele tehát egyértelműen teljesült.

[87] A személyi szabadságtól való, hivatalos személy általi, hivatalos eljárásban történő megfosztás azonban csak akkor lehet bűncselekmény, ha az jogellenes.

[88] Jelen ügy eldöntendő kérdése tehát a jogellenesség kérdése.

[89] Személyi szabadságától megfosztani bárkit is csak törvényben meghatározott okból és törvényben meghatározott eljárás alapján lehetséges.

[90] A személyi szabadság jogszerű elvonása tehát jogszabály rendelkezésén kell, hogy alapuljon. Ebből következően a személyi szabadságtól megfosztás akkor jogellenes, ha nem a törvényben meghatározott okból történik.

[91] A jogellenes fogvatartás büntette szándékos bűncselekmény. Ezt azt jelenti, hogy az elkövetőnek tudnia kell arról, hogy a más személyi szabadságának korlátozását eredményező intézkedésének nincsenek meg a jogi előfeltételei, e bűncselekmény tudatos törvényszegést feltételez.

[92] Következésképpen a gondatlan elkövetés nem büntetendő, akár az elkövető ténybeli tévedésén, akár a jogszabály helytelen értelmezése miatti törvénysértő vagy szakszerűtlen intézkedésen alapul.

[93] Ehhez képest a szándékos bűncselekmény megvalósulása szempontjából értelemszerűen elsődlegesen az vizsgálendő, amit az elkövető tett, nem pedig az, amit nem tett. Önmagában valós vagy vélt mulasztások sorozatából levezetni e bűncselekmény aktív magatartással megvalósuló, szándékos alakzatát – miként azt az elsőfokú bíróság tette – nem lehetséges.

[94] Mindezek előre bocsátásával – egyetértve a másodfokú bíróság jogi indokolásával – a Kúria rögzíti a következőket.

[95] Az Rtv. 11. § (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

[96] Az Rtv. 12. § (1) alapján a rendőr a feladata teljesítése során köteles végrehajtani a szolgálati előjáró utasításait. Meg kell tagadnia az utasítás végrehajtását, ha azzal bűncselekményt követne el.

[97] Ezen túlmenően az Rtv. 13. § (1) bekezdés szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

[98] Ezek a törvényi rendelkezések a rendőri feladatok ellátásának és az utasítás teljesítésének kötelezettségét, illetve az intézkedési kötelezettséget fogalmazzák meg, ami a jelen ügyben a vádlottakat kétséggkívül terhelte a következők szerint.

[99] Az irányadó tényállás rögzíti, hogy a rendőrség lakossági és önkormányzati bejelentést kapott jogellenes cselekmény elkövetéséről, arról, hogy a pótmagánvádló az útra állított gépkocsijával akadályozza az aszfaltozási munkálatok végzését. Ennek megfelelően a szolgálatirányító parancsnok utasítására a két vádlott a helyszínre ment. A vádlottakat a szolgálatirányító parancsnok és a rendőrőrs parancsnoka az intézkedés végrehajtására vonatkozó utasítással látta el. A tényállás rögzíti azt is, hogy a vádlottak a helyszínre érve a bejelentés tartalma szerinti jogellenes helyzetet, illetve annak éppen akkor történő megszüntetését észlelték. A vádlottak ezt követően, és ennek megfelelően kezdték meg az intézkedést.

[100] Mindezek alapján a két vádlottnak intézkedési kötelezettsége volt, intézkedésük a törvényen alapult, melynek megkérdőjelezése alaptalan.

[101] Ezen intézkedési kötelezettséget és annak törvényességét nyilvánvalóan nem érinti a vádlottak sapka nélküli fellépése. Az Rtv. 20. § (1) bekezdése szerint a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja.

[102] A Kúria egyetértett a másodfokú bíróság azon megállapításával, hogy megfelelt az Rtv. 20. § (1) bekezdésében írt feltételeknek, hogy a vádlottak az intézkedésük során egyenruhában voltak és viselték az azonosító jelvényüket.

[103] A vádlottak a helyszínre érkezést követően értelemszerűen azzal szemben kezdtek el intézkedni, akinek a jogellenes cselekményét észlelték. Jelen ügyben ez a pótmagánvádló volt.

[104] Az Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani. Az Rtv. 29. § (2) bekezdése alapján az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni.

[105] A Szolgálati Szabályzat 25. § (1) bekezdése szerint az igazoltatás során a rendőr elkéri az igazoltatott személyazonosító igazolványát vagy egyéb, a személyazonosságot hitelt érdemlően igazoló okmányát. Ha az okmány valódisága vagy az igazoltatott személyazonossága kétséges, a rendőr ellenőrző kérdéseket tehet fel, felszólítja az igazoltatott személyt adatainak bemondására, a bemondott adatokat az okmánnyal összehasonlítja. Az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési nyilvántartási rendszerben, valamint – szükség szerint – a személyi adat- és lakcím-, vagy az okmánynyilvántartásban.

[106] Az Rtv. 19. § szerint a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

[107] A hosszú ideje töretlen bírói gyakorlat, mely szerint a hivatalos személy eljárásának jogszerűsége nem vitatható, azaz csak az olyan eljárás nem részesülhet védelemben, amely félreismerhetetlenül jogellenes, nem az elsőfokú bíróság álláspontja szerinti revízióra szoruló felfogás kérdése, hanem törvényi rendelkezés, és az ehhez igazodó törvényes joggyakorlat.

[108] A vádlottak törvényesen jártak el, amikor a helyszínre érkezésüket követően a Szolgálati Szabályzat 25. § (1) bekezdése alapján megkezdték a pótmagánvádló igazoltatását.

[109] Téves az az álláspont, hogy a helyszínen nem volt rendőri intézkedésre alapot adó ok, és téves azon érvelés, mely szerint a jogsértő állapot vádlottak által is észlelt megszüntetése okafogyottá tette a jogszabályi kötelezettségükön alapuló rendőri intézkedést. Fel sem merülhet olyan értelmezés, mely szerint a rendőrség kizárólag folyamatban lévő jogellenes magatartás miatt léphet fel, befejezett cselekmények esetén nem.

[110] Ekként a jelen esetben az Rtv. 19. § (1) bekezdése szerinti nyilvánvaló, mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható jogszerűtlenség nem állt fenn, a rendőri intézkedés jogszerűsége nem volt kétségbe vonható.

[111] Ellenkezőleg, jelen ügyben a pótmagánvádló az, aki nem hivatkozhat arra, hogy saját magatartása jogszerű volt, valójában a jogszerű rendőri intézkedésének való ellenszegülése révén a pótmagánvádló fellépése volt törvénysértő, amely miatt vele szemben az Rtv. 19. § (2) bekezdése szerint meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók voltak.

[112] A pótmagánvádló volt az, aki a jogszerű rendőri intézkedés kezdetétől azzal szemben passzív ellenállást tanúsított, az igazoltatás során valós ok nélkül tagadta meg az együttműködést. Mindeközben a vádlottakat fényképezéssel provokálta, utalt az öltözködés vélt hiányosságára, majd azon figyelmeztetést követően, hogy a személyazonosságának igazolása megtagadása esetén előállítják, továbbra sem volt hajlandó együttműködni.

[113] Az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja.

[114] Az irányadó tényállás szerint a pótmagánvádló az intézkedés során azt valóban nem jelentette ki, hogy megtagadja a személyazonosságának igazolását, azonban az annak során tanúsított magatartása egyértelműen az igazolás megtagadását jelentette.

[115] A személyazonosság igazolásának megtagadása nem csupán kifejezetten szóban történhet meg, az ugyanúgy megállapítható az együttműködést, együttműködési kötelezettséget nyilvánvalóan elutasító magatartás esetén is.

[116] E körbe tartozik az is, ha valakinek objektív lehetősége van személyét megfelelő módon igazolni, ám ezt a tényt az őt igazoltató rendőrökkel nem közli, nem hajlandó közölni.

[117] Jelen esetben erről van szó. A pótmagánvádló iratai a közelben álló gépkocsijában voltak, így minden lehetősége megvolt arra, hogy önmagát személyi okmányaival igazolja, ezt azonban nem tette meg, ehelyett a vele szemben intézkedő rendőröket provokálta. Ebből pedig csak az a következtetés vonható, hogy szándéka valójában az igazoltatás sikerének megghiúsítására irányult.

[118] A jogszerű intézkedést megkezdő rendőr provokálása nem lehet jogszerű magatartásra hivatkozás alapja.

[119] A vádlottak tehát nemcsak jogszerűen kezdték meg az intézkedést a pótmagánvádlóval szemben, hanem jogszerűen is folytatták, az együttműködés megtagadásával a pótmagánvádló kétségkívül a jogtalanság talaján állt. Cselekménye alkalmas volt a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 207. §-ában írt személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése szabálysértés megállapítására. E szabálysértés miatt felel ugyanis, aki személyazonosító igazolványra vonatkozó jogszabályban előírt kötelezettségét megszegi, az igazoltatásra feljogosított személy felszólítására személyi adatainak bemondását vagy a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány

átadását megtagadja, vagy az említett adatokra vonatkozólag az intézkedés során valótlan állít.

[120] Rámutat a Kúria, hogy a szabálysértés miatt az eljárás lefolytatása és a felelősségre vonás – a helyszíni eljárás során kiszabható helyszíni bírság kivételével – nem az intézkedő járőr, hanem az általános szabálysértési hatóság (rendőrség), illetve egyes szabálysértések esetén a bíróság, vagy a Szabs. tv. 38. § (2) bekezdésében írt egyéb szervek hatásköre. A járőr kötelessége arra terjed ki, hogy szabálysértés elkövetése esetén a szükséges intézkedéseket tegye a felelősségre vonás érdekében, amely lehet a feljelentés vagy a szabálysértési őrizetbe vétel. Ez utóbbit a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértések, pl. garázdaság esetén teszi lehetővé a Szabs. tv. 73. § (1) bekezdése.

[121] Ehhez képest jelen ügyben törvényesen került sor a pótmagánvádló előállítására. A megkezdett előállítás végrehajtásának mellőzésére pedig – mint ahogyan a másodfokú bíróság helyesen utalt rá – a Szolgálati Szabályzat 28. § (5) bekezdése alapján nem kerülhetett sor.

[122] Ekként a vádlottak terhére nem róható és eljárásukat nem tette jogszerűtlenné az, hogy utóbb a pótmagánvádló szabálysértési felelősségre vonására nem került sor. A maguk részéről ennek érdekében mindent megtettek: a pótmagánvádlót előállították, és vele szemben szabálysértési feljelentést tettek személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelességek megszegése szabálysértés és garázdaság szabálysértése miatt.

[123] Rámutat a Kúria arra is, hogy a rendőri intézkedés törvényességét az annak során történtek, a megállapított tények alapján, és nem az azt megelőző, mások közötti jogvita (aszfaltozás) tükrében kell vizsgálni.

[124] Jelen esetben a probléma valójában az volt, hogy a pótmagánvádló indokolatlan passzív ellenállása meggátolta, hogy a jogszerű rendőri intézkedés azon fázisába juthasson, amikor is a helyszínen tisztázható lett volna a pótmagánvádló eredetileg intézkedésre okot adó jogellenesnek vélt magatartása.

[125] A rendőri intézkedés eredményessége nem függhet az érintett belátásától, ezért az szükség esetén kikényszeríthető. A kikényszerítés az intézkedéssel, illetőleg az intézkedő rendőrrel szemben megnyilvánuló passzív vagy aktív ellenállás leküzdését jelenti, többnyire a személyi szabadság átmeneti korlátozása révén.

[126] Jelen esetben ez történt.

[127] Ehhez képest tehát a vádlottak az általuk észlelt szabálysértések miatt a feljelentést a pótmagánvádlóval szemben tették, azok mikénti elbírálása azonban független a jogellenes fogvatartás bűncselekménye megítélésétől.

[128] A Kúria egyetértett a másodfokú bíróság ítéletének [29] bekezdésében rögzített érvelésével, mely szerint az elsőfokú bíróság az ügy megítélésénél eleve téves feltételezésekre

alapította álláspontját, illetve folytatta le a – jogellenes fogvatartás bűncselekménye szempontjából valójában részben irreleváns – bizonyítást.

[129] A Kúria az ítélet tábla érvelésével összhangban jegyzi meg, hogy a bíró az ítélezés során ugyan személyesen jár el, és döntése kizárólag a saját személyes döntése, azonban az ügy, amit eldönt, nem személyes ügy. Semmiképpen nem helyénvaló egy ítéletben a bíró személyes megnyilvánulása, azonban mindez nem feltétlen jelent érvényességi problémát.

[130] Másként: vannak a bírói ítéletben helyénvaló megfogalmazások és nem helyénvaló, de érvényességet nem befolyásoló megfogalmazások, és lehetnek nem helyénvaló és érvényességet is megdöntő megfogalmazások.

[131] A Kúria egyetértett az ítélet tábla megállapításával, szubjektív véleménynek nincs helye az ítélet indokolásában.

[132] Mindezek alapján a Kúria a pótmagánvádló és jogi képviselője által bejelentett másodfellebbezést elbírálva a Fővárosi Ítélet tábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.3/2021/15. számú ítéletét a Be. 623. §-a alapján helybenhagyta.

[133] A kirendelt védő harmadfokú eljárásban való közreműködésével felmerült bűnügyi költséget a Be. 813. § (1) bekezdése alapján a pótmagánvádló viseli.

V.

[134] A Kúria végzése elleni fellebbezést a Be. 458. § (3) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2021. október 26.

Dr. Bartkó Levente s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró

A Fővárosi Ítélet tábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.3/2021/15. számú ítélete a Kúria Bhar.III.701/2021/8. számú végzésével 2021. október 26. napján a rendőr főtörzsőrmester I. rendű és a címzetes rendőr főtörzsszázados II. rendű vádlott tekintetében jogerős és végrehajtható.

Dr. Bartkó Levente s.k.

a tanács elnöke

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő

BÉ